

BEST PRACTICE

Die gemeinsame Grenzregion
Böhmen-Bayern:
Überwinden der rechtlichen
Hindernisse in den Bereichen
Verwaltung, Wirtschaft, Soziales
und Gesundheit

Společný příhraniční region
Česko-Bavorsko:
Překonání právních překážek v oblasti
správy, ekonomiky, sociálních věcí
a zdravotnictví

**Europäische Union
Evropská unie**
Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung
Evropský fond pro
regionální rozvoj

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

Die gemeinsame Grenzregion Böhmen-Bayern – Überwinden der rechtlichen Hindernisse in den Bereichen Verwaltung, Wirtschaft, Soziales und Gesundheit

Interreg-Projektnummer 68

Laufzeit: 01.09.2017 – 29.02.2020

Gefördert durch den Europäischen Fonds für regionale Entwicklung (EFRE) im Rahmen des Programms „Europäische Territoriale Zusammenarbeit 2014 – 2020“ („INTERREG Tschechische Republik – Bayern 2014 – 2020“).

Leadpartner: **Westböhmsche Universität Pilsen**

Projektpartner: **Universität Passau**

Assoziierter Partner: **Union der Städte und Gemeinden der Tschechischen Republik**
(„Svaz měst a obcí České republiky“)

Urheber der Texte für die einzelnen Rechtslagen sind die jeweiligen Universitäten.

Die Übersetzung in die andere Muttersprache erfolgte jeweils von dem Partner.

Společný příhraniční region Česko-Bavorsko: Překonání právních překážek v oblasti správy, ekonomiky, sociálních věcí a zdravotnictví

Číslo projektu: 68

Termín realizace: 01. 09. 2017 – 29. 02. 2020

Financováno z Programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko,
Cíl EÚS 2014–2020

Hlavní partner: **Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická**

Projektový partner: **Univerzita v Pasově, Institut für Rechtsdidaktik**

Asociovaný partner: **Svaz měst a obcí České republiky**

Příslušné univerzity jsou autory textů pro jednotlivé právní situace.

Překlad do jiného mateřského jazyka provedl projektový partner.

Impressum:

Verantwortlicher gem. Art. 7 I BayPrG:

Interreg-Projekt / Číslo projektu 68:**Die gemeinsame Grenzregion Böhmen-Bayern:**

Überwinden der rechtlichen Hindernisse in den Bereichen Verwaltung, Wirtschaft, Soziales und Gesundheit

Společný příhraniční region Česko-Bavorsko:

Překonání právních překážek v oblasti správy, ekonomiky, sociálních věcí a zdravotnictví

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Sady Pětatřicátníků 14

306 14 Plzeň

Verantwortliche:

Monika Forejťová

Druck durchgeführt von:

Ostler Druck und Lettershop GmbH

Spitalhofstraße 73

D-94032 Passau

Publikace vydána:

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Sady Pětatřicátníků 14

306 14 Plzeň

Projektlogo:

Konzept & Design: Martin Schmid, media-9.de

INTERREG V-Projekt zur Überwindung rechtlicher Hindernisse in den Bereichen Verwaltung, Wirtschaft, Soziales und Gesundheit als Plattform für die künftige Zusammenarbeit

Am 01.09.2017 begann das gemeinsame Projekt der Universitäten Pilsen (Lehrstuhl für Verfassungs- und Europarecht, Doc. JUDr. Monika Forejtová, Ph.D.) und Passau (Lehrprofessur für Öffentliches Recht, Prof. Dr. Urs Kramer) im Rahmen des europäischen Programmes für die grenzüberschreitende Zusammenarbeit Tschechische Republik – Freistaat Bayern „Ziel ETZ 2014–2020“. Seither ist das Hauptziel beider Teams, die aus mehreren Wissenschaftler/innen mit unterschiedlichen Schwerpunkten im Öffentlichen Recht bestehen, systematische und rechtlich tragfähige Lösungen für die schrittweise Überwindung der bestehenden Hindernisse im Kontext der Ländergrenzen zu suchen. Diese Probleme treten dabei sowohl im Feld der Legislative, also schon beim derzeit geltenden Recht selbst, als auch bei dessen Anwendung durch die Verwaltung und die Gerichte auf. Hier Auswege zu finden und eine freundschaftliche grenzüberschreitende Zusammenarbeit in der Grenzregion von Tschechien und Bayern zu ermöglichen, war die Aufgabe und Herausforderung in den letzten zweieinhalb Jahren.

Ein weiteres Ziel des Projektes ist damit eng verbunden, nämlich die Hoffnung, auf diese Weise die Attraktivität des Lebens der Menschen in der tschechisch-bayerischen Region zu fördern und das Interesse von Investor/innen an der gemeinsamen Region durch die schrittweise Beseitigung der derzeit eine prosperierende Entwicklung häufig noch hemmenden rechtlichen Hindernisse und Verwaltungshindernisse zu fördern.

Im Rahmen der Projektarbeit wurden nach einer umfangreichen Recherche zu den bestehenden Problemen, in die auch viele Grenzlandakteure/innen eingebunden waren, schließlich drei thematische Arbeitsteams eingerichtet, die sich mit den vor allem öffentlich-rechtlichen und Verwaltungsfragen befassen, um die grenzüberschreitende Zusammenarbeit in der Region Tschechien-Bayern schrittweise zu verbessern. Konkret wurden dafür die Bereiche Verwaltung, Wirtschaft sowie Soziales und Gesundheitswesen ausgewählt, bei denen die Unterstützung verschiedener Partner/innen aus der Praxis die Umsetzung und Erfüllung der Projektziele sicherstellen sollte.

Eines der nach außen sichtbaren Ergebnisse der Aktivitäten der gemischten tschechisch-deutschen Teams ist die Herausgabe von „Handbüchern“ mit Informationen zur Erleichterung der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit in den einzelnen untersuchten Bereichen und zur Vorstellung bewährter Verfahren (so genannter „Best-Practice-Beispiele“). Eines dieser „Handbücher“ halten Sie gerade in Händen.

In ihm geht es um die möglichen Formen der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit in der Verwaltung. Diese sowie ausgewählte bereits existente grenzüberschreitende Netzwerke werden vorgestellt, und es wird aufgezeigt, dass die Zusammenarbeit im bayerisch-tschechischen Grenzraum von Best-Practice-Beispielen durchzogen ist. Zudem wird der Europäische Verbund für territoriale Zusammenarbeit (EVTZ), eine juristische Person des Europäischen Rechts, als großflächige grenzüberschreitende Kooperationsform näher beleuchtet. Dieses „Handbuch“ gibt Ihnen damit einen Überblick über die Verwaltungszusammenarbeit an der bayerisch-tschechischen Grenze und soll dazu inspirieren, diese gute Zusammenarbeit weiterzuführen und zu entwickeln.

Wir stellen Ihnen diese Handbücher in der Hoffnung und Überzeugung vor, dass sie ein nützliches Werkzeug für Sie sein mögen, bei der schrittweisen Überwindung der sprachlichen, administrativen, rechtlichen und Verwaltungshindernisse mitzuhelfen. Sollte sich dieses Ziel auch auf diesem Weg realisieren lassen, wären wir sehr froh.

Monika Forejtová / Urs Kramer

INTERREG V-Projekt Společný příhraniční region Česko-Bavorsko: Překonání právních překážek v oblasti správy, ekonomiky, sociálních věcí a zdravotnictví

1. září 2017 započal společný projekt mezi univerzitami v Plzni (vedoucí katedry ústavního a evropského práva, Doc. JUDr. Monika Forejtová, Ph.D.) a v Pasově (Profesor veřejného práva, prof. Dr. Urs Kramer) v rámci evropského programu pro přeshraniční spolupráci Česká republika - Svobodný stát Bavorsko „Cíl EÚS 2014-2020“. Od té doby je hlavním cílem obou týmů, které se skládají z několika vědců s různými důrazy na veřejné právo, hledat systematická a právně realizovatelná řešení pro postupné překonávání stávajících překážek v kontextu státních hranic. Tyto problémy vystávají jak v oblasti zákonodárného sboru, tj. v samotném současném právu, tak při jeho uplatňování správními orgány a soudy. Hledání cest a umožnění přátelské přeshraniční spolupráce v příhraničním regionu České republiky a Bavorska bylo v posledních dvou a půl letech úkolem a výzvou.

Další cíl projektu je s tím velmi úzce spojen, a to je naděje na podporu a zvýšení atraktivity života lidí v česko-bavorském regionu a zájem investorů o společný region díky postupnému odstranění právních překážek, které ještě nyní znamenají jisté potíže v prosperujícím rozvoji společného regionu.

V rámci projektové práce byly po rozsáhlých rešerších existujících problémů, kterých se účastnilo mnoho příhraničních aktérů, vytvořeny tři tematické pracovní skupiny, které se zabývají především veřejným právem a správními otázkami, aby se přeshraniční spolupráce v regionu Česko-Bavorsko postupně mohla i nadále zlepšovat. Konkrétně byly vybrány oblasti správy, ekonomiky, sociálních věcí a zdravotnictví, pro které by měla podpora od různých partnerů z praxe zajistit realizaci a naplnění cílů projektu.

Jedním z jasně viditelných výsledků činnosti smíšených česko-německých týmů je zveřejnění „příruček“ s informacemi, které usnadní přeshraniční spolupráci v jednotlivých zkoumaných oblastech a představí osvědčené postupy (tzv. „Příklady osvědčených postupů“).

V současné době držíte jednu z těchto „příruček“. Zabývá se možnými formami přeshraniční spolupráce ve státní správě. Tyto a vybrané existující přeshraniční sítě jsou prezentovány a je ukázáno, že spolupráce v bavorsko-českém příhraničním území je prostoupena příklady dobré praxe. Dále je Evropské sdružení pro územní spolupráci (ESÚS), právnická osoba podle evropského práva, podrobněji představeno jako rozsáhlá přeshraniční forma spolupráce. Tato „příručka“ vám poskytuje přehled o administrativní spolupráci na bavorsko-českých hranicích a má vás inspirovat k pokračování a rozvoji této dobré spolupráce.

Tyto příručky vám předkládáme v naději a víře, že pro vás mohou být užitečným nástrojem, který vám pomůže postupně překonávat jazykové, administrativní, právní a další překážky. Pokud lze tohoto cíle dosáhnout také tímto způsobem, byli bychom velmi šťastní.

Monika Forejtová / Urs Kramer

GRENZÜBERSCHREITENDE ZUSAMMENARBEIT

VERSCHIEDENE KOOPERATIONSFORMEN

Es gibt eine Vielzahl möglicher grenzüberschreitender Kooperationen verschiedenster „Player“, die sich zum Beispiel

- im Institutionalisierungsgrad,
- in der Größe,
- im Wirkungskreis oder
- in den Aufgabenbereichen

unterscheiden. Zu denken ist dabei etwa an eher formale Partnerschaften auf Stadt-, Landkreis- oder Gemeindeebene oder zwischen Bildungseinrichtungen wie Schulen oder Universitäten, an Plattformen, Arbeitsgruppen, Expertenrunden und „Runde Tische“ mit einem schwachen bis gar keinem Institutionalisierungsgrad, an gesonderte Einrichtungen mit ganz bestimmten grenzüberschreitenden Aufgabenbereichen wie etwa Fördervereinen, an regionale grenzüberschreitende Kooperationen oder sogar an über-/großregionale grenzüberschreitende Kooperationen. Es gibt sie also auf staatlicher, einschließlich kommunaler, und privater Ebene, wobei der Fokus nachfolgend auf der staatlichen und kommunalen Zusammenarbeit über die Grenze hinweg liegen soll.

Beispiele für Kooperationsformen:

- Partnerschaften
- Plattformen
- Arbeitsgruppen
- Expertenrunden
- „Runde Tische“
- Fördervereine
- regionale grenzüberschreitende Kooperationen
- Über-/Großregionale grenzüberschreitende Kooperationen

PŘESHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE

RŮZNÉ FORMY SPOLUPRÁCE

Přeshraniční spolupráce může probíhat v celé řadě různých forem, které se liší např.:

- mírou institucionalizace,
- velikostí,
- oborem aktivit nebo
- stanovenými úkoly.

Lze tak rozlišovat spíše formální partnerství na úrovni měst / okresů nebo obcí, ale také např. spolupráci mezi vzdělávacími institucemi, jako jsou školy nebo univerzity. Dále rovněž existuje přeshraniční spolupráce na úrovni pracovních skupin / expertních skupin / kulatých stolů s velmi malou či dokonce žádnou úrovní institucionalizace. Vedle toho můžeme rozlišit osoby s velmi specifickými přeshraničními úkoly, jako jsou nejrůznější lokální spolky. Z hlediska rozsahu lze pak přeshraniční formy spolupráce dělit na regionální (místní) a nadregionální kooperaci. Spolupráce probíhá na státní, včetně komunální a spolkové úrovni, dále se zaměříme na státní a obecní spolupráci přes hranice.

Formy spolupráce:

- Partnerství
- Platformy
- Pracovní skupiny
- Expertní panely
- Kulaté stoly
- Spolky
- Regionální přeshraniční spolupráce
- Nadregionální přeshraniční spolupráce

KOMMUNALE KOOPERATIONEN („GEMEINDE- UND STÄDTEPARTNERSCHAFTEN“)

In der Tschechischen Republik begründen Art. 8 und Art. 99–105 der Tschechischen Verfassung das Recht auf Selbstverwaltung der Gebietskörperschaften einschließlich der Gemeinden.

In Deutschland ermöglicht die in Art. 28 Abs. 2 Grundgesetz (GG) verankerte Garantie der kommunalen Selbstverwaltung den Kommunen, alle Angelegenheiten der örtlichen Gemeinschaft im Rahmen der Gesetze in eigener Verantwortung zu regeln.

In beiden Ländern sind von dieser Selbstverwaltungsgarantie auch der Austausch und die Zusammenarbeit mit ausländischen Kommunen zum Zweck der Völkerverständigung umfasst. So kommt es zwischen Städten und Gemeinden häufig zu internationalen Kooperationen.

Dabei wird zwischen formalen kommunalen Partnerschaften (auf vertraglicher Basis) und eher informalen Freundschaften sowie Kontakten unterschieden.

GROSSFLÄCHIGE GRENZÜBERSCHREITENDE KOOPERATIONSRÄUME

Neben diesen kleingliedrigen Kooperationen wird die grenzüberschreitende Zusammenarbeit auch großflächig erfolgreich betrieben. Im bayerisch-tschechischen Grenzgebiet agieren die EUREGIO Egrensis, die EUREGIO Bayerischer Wald – Böhmerwald – Unterer Inn sowie die Europaregion Donau-Moldau.

EUREGIO Egrensis	EUREGIO Bayerischer Wald – Böhmerwald – Unterer Inn	EUROPAREGION Donau-Moldau
Bayern: https://www.euregio-egrensis.de	Bayern: http://www.euregio.bayern	http://www.europaregion.org http://www.evropskyregion.cz
Sachsen/Thüringen: https://www.euregioegrensis.de	Österreich: https://euregio.at	
Böhmen: https://www.euregio-egrensis.cz/	Tschechien: http://www.euregio.cz	

de

KOMUNÁLNÍ SPOLUPRÁCE (PARTNERSTVÍ MĚST A OBCÍ)

V České republice je právo na samosprávu základních (obce) a vyšších územních samosprávných celků (kraje) zakotveno v čl. 8, resp. čl. 99–105 Ústavy ČR.

Německá právní úprava pak zakotvuje garanci samosprávy obcí v článku 28 odst. 2 ústavy, která umožňuje obcím v rámci obecných zákonů upravovat vlastní záležitosti zcela na vlastní zodpovědnost.

V obou zemích zahrnuje garance územní samosprávy také právo na výměnu informací a spolupráci s obcemi v zahraničí za účelem mezinárodního porozumění. Proto dochází k poměrně časté mezinárodní spolupráci mezi jednotlivými městy a obcemi. Tato komunální spolupráce může nabývat formy partnerství obcí/měst, smluv o přátelství či neformálních kontaktů.

NADREGIONÁLNÍ OBLASTI PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE

Vedle těchto lokálních forem spolupráce se úspěšně realizuje přeshraniční spolupráce i ve velkém nadregionálním měřítku. V bavorsko-českém příhraničním regionu fungují celkem tři evropské regiony, a sice EUREGIO Egrensis, EUREGIO Bavorský les – Šumava – Dolní Inn a Evropský region Dunaj-Vltava.

EUREGIO Egrensis	EUREGIO Bavorský les – Šumava – Dolní Inn	EVROPSKÝ REGION Dunaj-Vltava
Bavorsko: https://www.euregio-egrensis.de	Bavorsko: http://www.euregio.bayern	http://www.europaregion.org http://www.evropskyregion.cz
Sasko / Durynsko: https://www.euregioegrensis.de	Rakousko: https://euregio.at	
ČR: https://www.euregio-egrensis.cz/	ČR: http://www.euregio.cz	

CS

GEOGRAFISCHE ABDECKUNG

Das gesamte bayerisch-tschechische Grenzgebiet wird durch die bestehenden großen Kooperationsräume abgedeckt. Die Euregio Egensys erstreckt sich im Norden des Grenzgebietes und umfasst die Region zwischen Bayern, Böhmen, Sachsen und Thüringen. Die Euregio Bayerischer Wald – Böhmerwald – Unterer Inn schließt südlich davon nahtlos an und umfasst das bayerische, tschechische und oberösterreichische Grenzgebiet. Die Europaregion Donau-Moldau schließlich deckt mit ihren sieben Regionen (Oberösterreich, das niederösterreichische Most- und Waldviertel, Niederbayern mit dem Landkreis Altötting, die Oberpfalz sowie die tschechischen Bezirke Pilsen, Südböhmen und Vysočina) die größte Fläche ab.

THEMATISCHE ABDECKUNG

Die drei Euroregionen haben sich unterschiedliche Themenschwerpunkte gesetzt. Neben Tourismus, Bildung, dem Abbau der Sprachbarriere oder der Förderung der Wirtschaft stehen noch weitere Bereiche im Fokus der Arbeit der Euroregionen. Auch wenn die Kooperationsräume unterschiedliche Schwerpunkte in ihrer grenzüberschreitenden Arbeit setzen, haben sie es sich alle zur Aufgabe gemacht, die grenzüberschreitende Zusammenarbeit zu koordinieren und zu fördern. Das geschieht zum einen, indem eigene grenzüberschreitende Projekte durchgeführt werden, und zum anderen, indem grenzüberschreitende Projekte Dritter unterstützt werden.

RECHTLICHE AUSGESTALTUNG

Die beiden Euregios an der bayerisch-tschechischen Grenze haben sich – bezüglich ihres rechtlichen Konstruktes – für ähnliche Modelle entschieden. Abstrakt dargestellt – ohne näher auf tatsächlich bestehende Unterschiede im organisatorischen Aufbau, in der Gestaltung der Geschäftsstellen und in der konkreten Ausgestaltung der geschlossenen Vereinbarungen oder der zu Grunde liegenden Satzungen einzugehen – sind die beiden Euregios jeweils auf Vereinbarungen basierende „Dächer“ ohne eigene Rechtspersönlichkeit. Unter diesen „Dächern“ stehen die „Säulen“ in Form von – in jedem beteiligten Land nach dessen Recht gegründeten – rechtsfähigen Organisationen, deren Mitglieder wiederum die Gebietskörperschaften (und gegebenenfalls weitere natürliche und juristische Personen) sind. Diese „Säulen“ werden nachfolgend graphisch dar- und vorgestellt.

GEOGRAFICKÉ VYMEZENÍ

Celá česko-bavorská příhraniční oblast je již pokryta stávajícími nadregionálními formami přeshraniční spolupráce. Euregio Egrensis pokrývá sever regionu a zahrnuje příhraniční oblast mezi Bavorskem, Čechami, Saskem a Durynskem. Euregio Bavorský les – Šumava – Dolní Inn plynule spojuje jižní část Bavorska, Česka a Horní Rakousko. Evropský region Dunaj-Vltava je se svými sedmi regiony největší co do velikosti (zahrnuje Horní Rakousko, dolnorakouský region Mostviertel a Waldviertel, Dolní Bavorsko se zemským okresem Altötting, Horní Falc, a na českém území pak Plzeňský kraj, Jihočeský kraj a kraj Vysočina).

TÉMATICKÉ VYMEZENÍ

Uvedené tři evropské regiony si stanovily nejrozumnější klíčová témata vzájemné spolupráce. Kromě cestovního ruchu, vzdělávání, odbourávání jazykové bariéry nebo ekonomiky, jsou aktivity euroregionů zaměřeny i na další oblasti. I když má každý z nich ve své přeshraniční práci odlišné priority, všechny si jednotně stanovily za úkol všemožně koordinovat a podporovat přeshraniční spolupráci. Tento cíl je dosahován jednak realizací vlastních přeshraničních projektů, ale také finanční podporou přeshraničních projektů třetích stran.

PRÁVNÍ ÚPRAVA

Oba euroregiony na česko-bavorské hranici si zvolily podobný model, pokud jde o jejich právní formu. Obecně řečeno – bez ohledu na rozdíly v organizační struktuře, organizaci poboček a konkrétní úpravu uzavřených smluv, či stanov – oba dva euroregiony jsou zastřešující strukturou jen na bázi vzájemných smluv bez vlastní právní subjektivity. Pod touto „střechou“ stojí sloupy v podobě organizací s právní subjektivitou, které jsou v každé zemi založeny v souladu s jejím právním řádem a jejímiž členy jsou místní územní samosprávné celky (a případně další fyzické a právnické osoby). Tyto „sloupy“ jsou níže graficky zobrazené.

EUREGIO EGRENSIS		
EUREGIO EGRENSIS Arbeitsgemeinschaft Bayern e. V. (Sitz in Marktredwitz)	EUREGIO EGRENSIS Arbeitsgemeinschaft Sachsen/Thüringen e. V. (Sitz in Plauen)	Regionalverband der Gemeinden und Städte EUREGIO EGRENSIS (Sitz in Karlsbad)
Rechtsform Es handelt sich um einen eingetragenen und gemeinnützigen Verein (nach deutschem Recht; siehe §§ 21 ff. Bürgerliches Gesetzbuch [BGB]) und damit um eine juristische Person des Privatrechts.	Rechtsform Es handelt sich um einen eingetragenen und gemeinnützigen Verein (nach deutschem Recht; siehe §§ 21 ff. BGB) und damit um eine juristische Person des Privatrechts.	Rechtsform Es handelt sich um eine Interessenvereinigung von juristischen Personen, gegründet nach dem alten tschechischen Bürgerlichen Gesetzbuch und damit um eine eigenständige tschechische juristische Person.
Mitglieder Konstituierende Mitglieder: kommunale Gebietskörperschaften und regionale Planungsverbände; kooperierende Mitglieder: interessierte Einzelpersonen, Institutionen, Verbände und Vereine.	Mitglieder Konstituierende Mitglieder: kommunale Gebietskörperschaften; kooperierende Mitglieder: interessierte Einzelpersonen, Körperschaften, Institutionen, Verbände und Vereine des öffentlichen, wirtschaftlichen, sozialen, kulturellen und kirchlichen Lebens.	Mitglieder Insgesamt 59 Gemeinden aus dem Bezirk Karlsbad und teilweise aus dem Bezirk Pilsen.

EUREGIO EGRENSIS		
EUREGIO EGRENSIS Arbeitsgemeinschaft Bayern e. V. (se sídlem v Marktredwitz)	EUREGIO EGRENSIS Arbeitsgemeinschaft Sachsen/Thüringen e. V. (se sídlem v Plauen)	Regionalverband der Gemeinden und Städte EUREGIO EGRENSIS (se sídlem v K. Varech)
Právní forma Jedná se o registrované obecně prospěšné sdružení (podle německého práva, viz § 21 a násl. Občanského zákoníku), které je soukromoprávní právnickou osobou.	Právní forma Jedná se o registrované obecně prospěšné sdružení (podle německého práva, viz § 21 a násl. Občanského zákoníku), které je soukromoprávní právnickou osobou.	Právní forma Jedná se o zájmové sdružení právnických osob založené podle starého občanského zákoníku, a je tedy samostatnou českou právnickou osobou.
Členové Zakládající členové: nižší územní celky a regionální plánovací sdružení; spolupracující členové: zajímavované osoby, institute, sdružení a spolky.	Členové Zakládající členové: nižší územní celky; spolupracující členové: zajímavované osoby, korporace, institute, spolky a sdružení veřejného, hospodářského, sociálního, kulturního a církevního života.	Členové Celkem 59 obcí z Karlovarského a částečně i z Plzeňského kraje.

EUREGIO BAYERISCHER WALD – BÖHMERWALD – UNTERER INN

EUREGIO Bayerischer Wald – Böhmerwald – Unterer Inn e. V. (Sitz in Freyung)	Euroregion Šumava – Südwestböhmen, Interessenverband. (Sitz in Klatovy)	EUREGIO Bayerischer Wald – Böhmerwald/ Regionalmanagement Mühlviertel (Sitz in Freistadt)
Rechtsform Es handelt sich um einen eingetragenen Verein (nach deutschem Recht; siehe §§ 21 ff. BGB) und damit um eine juristische Person des Privatrechts.	Rechtsform Es handelt sich um einen eingetragenen Verein nach dem neuen tschechischen Bürgerlichen Gesetzbuch (ursprünglich war es auch eine Interessenvereinigung juristischer Personen, aber dann wurde die Rechtsform geändert) und damit um eine eigenständige tschechische juristische Person.	Rechtsform Es handelt sich um einen gemeinnützigen Verein (nach österreichischem Recht, konkret nach dem Vereinsgesetz 2002), der damit Rechtspersönlichkeit besitzt.
Mitglieder Landkreise mit den kreisfreien Städten und kreisangehörigen Gemeinden; Vereine und Verbände.	Mitglieder 86 Gemeinden und drei andere juristische Personen (Verwaltung des Nationalparks Šumava, Verein Lamberská stezka und Regionalverband Böhmerwald)	Mitglieder Gemeinden

EUREGIO BAVORSKÝ LES – ŠUMAVA – DOLNÍ INN

EUREGIO Bayerischer Wald – Böhmerwald – Unterer Inn e. V. (se sídlem ve Freyungu)	Euroregion Šumava – jihozápadní Čechy, z. s. (se sídlem v Klatovech)	EUREGIO Bavorský les – Šumava Regionální správa Mühlviertel (se sídlem Freistadt)
Právní forma Jedná se o registrované sdružení (podle německého práva, viz § 21 a násl. Občanského zákoníku), a je tedy soukromoprávní právnickou osobou.	Právní forma Jedná se o registrovaný spolek podle nového občanského zákoníku, má tedy vlastní právní subjektivitu (původně však založeno ve formě zájmového sdružení právnických osob podle starého občanského zákoníku, následně provedena přeměna právní formy).	Právní forma Jedná se o obecně prospěšné sdružení podle rakouského práva (viz Zákon o sdruženích 2002 – Vereinsgesetz), která má vlastní právní subjektivitu.
Členové Okresy se statutárními městy a obcemi okresu, spolky a sdružení.	Členové 86 obcí z Plzeňského kraje + 3 jiné právnické osoby (Správa NP Šumava, Spolek Lamberská stezka, Regionální sdružení Šumava)	Členové Příslušné obce

EUROPAREGION DONAU-MOLDAU (EDM)

politisch vereinbarte Arbeitsgemeinschaft
(ohne eigene Rechtspersönlichkeit)

In Bayern tätig: Trägerverein Europaregion Donau-Moldau e. V.
(eigene Rechtspersönlichkeit)

Die EDM hat ein anderes Konzept gewählt. Bei ihr handelt es sich um einen trilateralen Zusammenschluss in der Form einer politisch vereinbarten Arbeitsgemeinschaft von sieben Partnerregionen (Oberösterreich, das niederösterreichische Most- und Waldviertel, Niederbayern mit dem Landkreis Altötting, die Oberpfalz sowie die tschechischen Bezirke Pilsen, Südböhmen und Vysočina). Träger der Aktivitäten der EDM in Niederbayern und im Landkreis Altötting ist mit eigener Rechtspersönlichkeit der Trägerverein Europaregion Donau-Moldau e. V. In der Tschechischen Republik führt keine solche nationale Einheit mit Rechtspersönlichkeit die Tätigkeiten der Europaregion aus.

Die bayerischen Teile der Euregios sowie der in Bayern tätige Trägerverein Europaregion Donau-Moldau sind eingetragene Vereine (§§ 21 ff. BGB). Das bedeutet:

- Diese nichtwirtschaftlichen Vereine wurden in das Vereinsregister des zuständigen Amtsgerichtes eingetragen und haben damit Rechtsfähigkeit erlangt (§ 21 BGB). Die Vereine sind also selber Träger von Rechten und Pflichten. Man spricht hier darum auch von einer „juristischen Person des Privatrechts“.
- Es gilt für sie die Vereinsautonomie. Das heißt, Vereine geben sich selbst ihre Satzung und bestimmen über ihre eigene Verfassung weitgehend selbst (§ 25 BGB).
- Sie können als gemeinnützig und somit steuerbegünstigt anerkannt werden, wenn sie ausschließlich und unmittelbar gemeinnützige, mildtätige oder kirchliche Zwecke (das sind steuerbegünstigte Zwecke) verfolgen (§ 51 Abgabenordnung).
- Zwingende Organe der eingetragenen Vereine sind der Vorstand als gesetzlicher Vertreter (§ 26 BGB) und die Mitgliederversammlung (§ 32 BGB).
- Die Satzungen können weitere Organe vorsehen, zum Beispiel eine/n Geschäftsführer/in als spezielle/n gesetzliche/n Vertreter/in (§ 30 BGB).

EVROPSKÝ REGION DUNAJ – VLTAVA

politicky sjednaná pracovní sdružení
(bez právní subjektivity)

V Bavorsku funguje jako Zřizovatelský spolek Evropského regionu Dunaj – Vltava
(vlastní právní subjektivita)

Evropský region Dunaj – Vltava zvolil jinou koncepci, přičemž se zde jedná o trilaterální sdružení bez právní subjektivity fungující jako politicky sjednaná pracovní sdružení sedmi partnerských regionů ze tří států (Horní Rakousko, Dolní Rakousko, Mostviertel a Waldviertel, Dolní Bavorsko s okresem Altötting, Horní Falc, Plzeňský kraj, Jihočeský kraj a kraj Vysočina). Zřizovatelem v Dolním Bavorsku a v okrese Altötting je „Trägerverein Europaregion Donau-Moldau e.V.“, v ČR žádná podobná vnitrostátní entita s právní subjektivitou činnost euroregionu nezastřešuje.

Bavorské části euroregionů a evropského regionu Dunaj-Vltava jsou v Bavorsku registrovanými spolky (podle § 21 a násl. BGB), což znamená, že:

- Tato nezisková sdružení byla zapsána do rejstříku spolků u příslušného místního soudu a získala tak způsobilost k právnímu jednání (§ 21 BGB). Samy spolky jsou tedy nositeli práv a povinností. Hovoříme o právnické osobě podle soukromého práva.
- Platí autonomie spolků, tzn. že spolky si samy schvalují své stanovy a určují si svou vnitřní organizaci převážně samy (§ 25 BGB).
- Mohou být uznány jako obecně prospěšné, a tedy daňově zvýhodněné, pokud sledují přímo a výhradně neziskové, charitativní nebo církevní účely (§ 51 AO).
- Povinnými orgány registrovaných spolků jsou představenstvo jako statutární orgán (§ 26 BGB) a valná hromada (§ 32 BGB).
- Stanovy mohou stanovit další orgány, např. jednatele jako zvláštní statutární zástupce (§ 30 BGB).

Auch auf tschechischer Seite handeln juristische Personen – in Form einer Interessenvereinigung von juristischen Personen beziehungsweise eines eingetragenen Vereines –, die selber Trägerinnen von Rechten und Pflichten sind.

Die Zusammenarbeit zwischen den einzelnen juristischen Personen innerhalb der Kooperationsräume funktioniert – trotz der unterschiedlichen Rechtsordnungen – seit Jahren. Allerdings ist es bislang im bayerisch-tschechischen Grenzraum noch zu keiner Institutionalisierung in Form einer gemeinsamen juristischen Person gekommen.

MÖGLICHE ALTERNATIVEN

Die bestehende grenzüberschreitende Zusammenarbeit unter den gegenwärtigen Bedingungen funktioniert nach den bisherigen Erfahrungen recht zufriedenstellend. Es ist jedoch durchaus möglich, weitere Innovationen in Betracht zu ziehen und die Aspekte beziehungsweise Gründe, die für mögliche Änderungen sprechen könnten, genau zu analysieren. Eine solche Option besteht insbesondere darin, Nutzen und Kosten einer Rechtsumwandlung von den derzeitigen unterschiedlichen nationalen Formen hin zu einer gemeinsamen transnationalen Rechtsperson zu bewerten, was zu einer Vereinfachung und Standardisierung der grenzüberschreitenden Zusammenarbeit führen könnte.

EUROPÄISCHER VERBUND FÜR TERRITORIALE ZUSAMMENARBEIT

Eine durch das europäische Unionsrecht eigens dafür geschaffene Rechtsform ist der Europäische Verbund für territoriale Zusammenarbeit (EVTZ). Der EVTZ wurde von der Europäischen Union im Jahr 2006 durch die Verordnung (EG) Nr. 1082/2006 des Europäischen Parlamentes und des Rates, geändert durch die Verordnung (EU) Nr. 1302/2013, eingeführt, um die territoriale Zusammenarbeit zwischen den Mitgliedstaaten (und Drittstaaten) zu erleichtern und zu fördern, damit der wirtschaftliche, soziale und territoriale Zusammenhalt in der Europäischen Union gestärkt wird.

Rovněž na české straně oba euroregiony fungují jako samostatné právnické osoby ve formě zájmového sdružení právnických osob, resp. zapsaného spolku, které jsou samostatnými nositeli práv a povinností.

Spolupráce mezi jednotlivými právnickými osobami v kooperačních územích funguje – navzdory rozdílným právním řádům - již řadu let. V bavorsko-českém příhraničním prostoru však dosud nedošlo k žádné institucionalizaci této spolupráce ve formě vytvoření společného právního subjektu.

MOŽNÉ ALTERNATIVY

Dosavadní přeshraniční spolupráce za stávajících podmínek funguje podle empirických zkušeností celkem uspokojivě, ale i tak je možné uvažovat o dalších inovacích a analyzovat důvody pro případné změny. Jedním z takových možností je vyhodnocení přínosů a nákladů právní transformace ze současné formy na společnou nadnárodní právnickou osobu, což by mohlo vést ke zjednodušení a standardizaci přeshraniční spolupráce.

EVROPSKÝ SVAZ PRO ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCI

Právní formou vytvořenou konkrétně za tímto účelem právem EU je tzv. Evropský svaz pro územní spolupráci (ESÚS). ESÚS bylo zřízeno EU v roce 2006 na základě Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ve znění Nařízení (EU) č. 1302/2013, a to za účelem podpory územní spolupráce mezi členskými státy (a třetími zeměmi) s cílem usnadňovat a podporovat hospodářskou, sociální a územní soudržnost v EU.

Die Besonderheit des EVTZ ist, dass er eine eigene Rechtspersönlichkeit besitzt, also selber Träger von Rechten und Pflichten ist und in jedem Mitgliedstaat über die Rechts- und Geschäftsfähigkeit verfügt, die juristische Personen in diesem Staat haben. Damit können alle Aufgaben, die im Kooperationsraum anfallen (wie etwa die Beschäftigung von Personal), von einer Einrichtung erledigt werden, und es muss dafür nicht mehr wie bislang auf juristische Personen in den Mitgliedstaaten und deren eigenes (so in diesem Beispielsfall) Arbeitsrecht mit verschiedenen Vorgaben zurückgegriffen werden. Die Einführung einer grenzüberschreitenden Rechtsperson kann damit zu einer Vereinfachung führen (es erfolgt alles „aus einer Hand“; es gibt einen schlankeren und einfacheren Aufbau).

Bezüglich des bayerisch-tschechischen Grenzraumes darf jedoch nicht vergessen werden, dass dieser – wie oben aufgezeigt wurde – bereits durch bestehende Kooperationsräume abgedeckt ist. Insbesondere dann, wenn es nicht um eine Neugründung, sondern um eine Umwandlung geht, entstehen spezielle Schwierigkeiten, da unter Umständen bewährte und gut funktionierende Strukturen aufgebrochen werden müssten.

Letztlich müssen daher die Regionen und beteiligten Institutionen eine individuelle Prüfung ihres „EVTZ-Bedarfes“ durchführen und entscheiden, ob der endgültige Nutzen sozusagen die Kosten der Umstellung überwiegt. Aus Sicht der Rechtswissenschaft erscheint dieser neue europäische Weg jedoch als durchaus lohnend.

EUROPÄISCHE WIRTSCHAFTLICHE INTERESSENVEREINIGUNG

Eine weitere mögliche Plattform für die Aktivitäten der Euroregionen aus der EU-Gesetzgebung könnte die Europäische Wirtschaftliche Interessenvereinigung (EWIV) nach der Verordnung (EG) Nr. 2137/85 des Europäischen Parlamentes und des Rates sein. Der Zweck einer EWIV ist es, die grenzüberschreitende Zusammenarbeit der Mitgliedstaaten und die wirtschaftliche Tätigkeit ihrer Mitglieder zu erleichtern oder zu entwickeln und damit zu fördern. Dabei ist jedoch zu beachten, dass eine EWIV lediglich eine Art „Hilfsfirma“ darstellt, die nicht selber operativ tätig wird, ihre (Gründungs-)Mitglieder selbstständig bleiben und weiterhin selber ihren Tätigkeiten nachkommen.

Zvláštností ESÚS je to, že má vlastní právní subjektivitu, tj. samo je nositelem práv a povinností a má v každém členském státě právní způsobilost v rozsahu, ve kterém ji mají standardní vnitrostátní právnické osoby v této zemi. To znamená, že všechny úkoly (jako je zaměstnávání personálu), které vyvstanou při přeshraniční spolupráci, může provádět jediný subjekt a že již není třeba vytvářet jednotlivé právnické osoby v příslušných členských státech. Vytvoření jediné nadnárodní právnické osoby tak může vést ke zjednodušení (vše řízeno z jednoho zdroje, štiřlejší a jednodušší struktury).

Pokud jde o bavorsko-český přilhraniční region, nemělo by se však zapomínat, jak je uvedeno výše, že zde již existující dříve vytvořené a dobře fungující kooperační struktury. Vznik nového nadnárodního subjektu v situaci, kdy by se nejednalo o založení na zelené louce, ale o transformaci stávajících vnitrostátních právnických osob, může s sebou přinést složité právní i organizační obtíže. Je proto otázkou, zda za těchto okolností je vůbec vhodné přistupovat k demontáži stávajících dobře fungujících modelů spolupráce.

Každý region a zúčastněné instituce tak musí v konečném důsledku provést individuální hloubkovou analýzu, zda se mu přeměna na ESÚS skutečně vyplatí a zda v daném kontextu konečné přínosy převáží nad náklady spojenými s přeměnou. Z právního hlediska se však tato nová evropská cesta jeví jako přínosná.

EVROPSKÉ HOSPODÁŘSKÉ ZÁJMOVÉ SDRUŽENÍ

Další možnou unijní právní formou vhodnou pro činnost euroregionů by pak mohlo být i Evropské hospodářské zájmové sdružení (EHZS) podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2137/85. Účelem EHZS je usnadnit či rozvíjet přeshraniční spolupráci mezi vnitrostátními subjekty z různých členských států a podporovat ekonomickou činnost jejich členů. Je však třeba poznamenat, že EHZS je pouze pomocný subjekt, který slouží jen pro koordinaci ekonomických aktivit členů, tito členové tak zůstávají nezávislí a nadále vyvíjejí vlastní hospodářskou činnost.

Für die Beantwortung weiterer Fragen wurde eine Arbeitsgruppe eingerichtet. Mehr dazu auf:

Byla zřízena pracovní skupina, která zodpovídá další otázky. Více na:

<https://region-bez-hranic.eu/>

**Europäische Union
Evropská unie**
Evropský fond pro
regionální rozvoj

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)